

אהבה בלב לכל (מידות הראי"ה)

א. האהבה צריכה להיות מלאה בלב לכל.

ב. אהבת כל המעשים כולם היא קודמת לכל, אח"כ אהבת כל האדם, אחריה אהבת ישראל, שהיא כוללת הכל, שעתידין ישראל לתקן את כל המעשים כולם. וכל אהבות אלה הם אהבות מעשיות, לאהוב אותם לעשות להם טובה ולגרום להם עילוי, ונעלה על כולן אהבת ד', שהיא אהבה שבפועל, אינה גוררת בעצמותה שום דבר, כי-אם מה שהלב מלא ממנה זה הוא האושר היותר נשגב.

1 הוי דן את כל האדם לכף זכות (אבות א, ז') - הרב בעל שפת אמת (בפירושו לאבות): מדוע נאמר "והווי דן את כל האדם לכף זכות", לכאורה צריך היה לכתוב את כל "אדם", ומהו את כל "האדם"? ופירש: כאשר רואים אנו אדם ששגה וחסא, אל לנו לדונו לפי אותו מעשה יחיד, צריכים אנו לדונו ולמוד אותו לפי מכלול מידותיו ומעשיו הטובים – "את כל האדם", המכריעים את הכף לצד זכות.

2 עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע. (אבות ה יט)
וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי בָלַק לְכֹהֵן נָא אֶתִּי אֶל מְקוֹם אַחֵר אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ מִשָּׁם אָפֶס קֶצֶהוּ
תִּרְאֶה וְכִלּוֹ לֹא תִרְאֶה וְקִבְּנוּ לִי מִשָּׁם. (במדבר כג יג)

3 רמב"ם הלכות תשובה י, ג' - וכיצד היא האהבה הראויה הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולה חולי האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד בין בשבתו בין בקומו בין בשעה שהוא אוכל ושותה. יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו שוגים בה תמיד כמו שצונו בכל לבבך ובכל נפשך. והוא ששלמה אמר דרך משל (שיר השירים ב-ה) "כי חולת אהבה אני". וכל שיר השירים משל הוא לענין זה:

4 רמב"ם הלכות יסודי התורה ב, ב' - והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו. בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול. כמו שאמר דוד (תהילים מב-ג) "צמאה נפשי לאלהים לאל חי". וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות. כמו שאמר דוד כי (תהילים ח-ד) "אראה שמריך מעשי אצבעותיך... " (תהילים ח-ה) "מה אנוש כי תזכרנו". ולפי הדברים האלו אני מבאר כללים גדולים ממעשה רבון העולמים כדי שיהיו פתח למבין לאהוב את השם. כמו שאמרו חכמים בענין אהבה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם: